

Петро Петрович Мигулін народився 12 серпня 1870 року у Харкові в родині священика. На жаль, жодних фактів щодо дати смерті вченого поки ще не встановлено. Але достеменно відомо, що після закінчення у 1889 році другої Харківської ¹ гімназії П.П. Мигулін був зарахований до Харківського університету. У 1893 році майбутній видатний учений закінчив юридичний факультет Харківського університету з дипломом першого ступеня і був направлений на два роки в закордонне відрядження для продовження освіти, під час якого відвідав Францію, Англію, Швейцарію й Австрію.

Після повернення на батьківщину П.П. Мигулін почав займатися справами адвокатури, але з 1 січня 1895 року його залишили у Харківському університеті як стипендіата для підготовки до професорського звання на кафедрі фінансового права. Під час навчання П.П. Мигулін продовжував свої закордонні подорожі та відвідав багато місць Російської імперії.

У 1896 році учений витримав магістерські екзамени з фінансового права і політичної економії. З 1897 року П. Мигулін почав викладання лекцій з торгового та фінансового права спочатку на кафедрі торгового права як приват-доцент, а з 1899 року і на кафедрі фінансового права.

У 1898 році П.П. Мигулін займався дослідженням архівних матеріалів із метою пошуку та збору інформацію стосовно сучасного розвитку країни у бібліотеці М.Х. Бунге. Отриманий матеріал П.П. Мигулін використав для підготовки фундаментальних праць з історії російських фінансів.

У 1900 році учений захистив магістерську дисертацію в Казанському університеті «Російський Державний Кредит» (т. I, Харків, 1899), а в 1901 році – докторську в Київському університеті за продовження праці «Російський Державний Кредит» (т. II, Харків, 1900). У цьому ж році він займає посаду екстраординарного професора, а з 1902 року ординарного професора кафедри фінансового права Харківського університету.

У 1907 році П.П. Мигуліна призначено членом ради головного управляючого питаннями землевпорядження і землеробства при князі Б.Васильчикові.

З 1914 року П.П. Мигулін призначається членом ради міністра фінансів. Він залучався до комісії статс-секретаря П. Харитонова з обговорення умов зведення державного розпису доходів і витрат.

З 1909 по 1912 роки за його участі редагувався та видавався в Петербурзі журнал «Економіст Росії», а з 1913 року П.П. Мигулін видає журнал «Новий Економіст».

Професор П.П. Мигулін читав лекції з фінансового і торгового права. Великий науковий і практичний інтерес викликає його багатотомна історико-економічна праця, присвячена проблемам державного кредиту «Російський Державний Кредит». Перший том цієї праці був опублікований у Харкові в 1899 році, потім майже щорічно виходив у світ новий том його творів.

У радянській економічній енциклопедії «Політична економія» П. П. Мигулін характеризується як ідеолог великої торгово-промислової буржуазії і ліберальних поміщиків. Основні ідеї П.П. Мигуліна збігалися з позицією дворянських лібералів.

П.П. Мигуліна називають прихильником централізованого регулювання економічних процесів. Одна з головних його ідей того часу – використання паперових грошей у внутрішньодержавних економічних відносинах, а використання золотих грошей тільки для міжнародних платежів.

П.П. Мигулін у своїй праці «Наша нова залізнична політика і залізничні позики (1893-1902 р.)» порівнює державне і приватне підприємства в залізничному господарстві за 50 років починаючи із середини XIX ст.

За участі М.І. Туган-Барановського у 1916 році було організовано Всеросійський Комітет громадського сприяння позикам, помічником голови якого він став. До складу ради комітету входив і П.П. Мигулін.

Відомо, що П.П. Мигулін брав активну участь у розробці проекту Хлібного банку, метою утворення якого було покращення умов зберігання та транспортування великих запасів хліба після закінчення збору врожаю та під час його реалізації.

У перші роки ХХ століття П.П. Мигулін видав низку праць, присвячених питанням грошового обігу у Росії, промисловим кризам, залізничній політиці та залізничним позикам, банківській політиці, фінансам та аграрному питанню, серед яких були: «Регулювання паперової валюти в Росії» (Харків, 1896); «Російський Державний Кредит» (т. III, 5 вип., Харків, 1901-1906; 2 вид. 1907); «Реформа грошового обігу і промислова криза» (Харків, 1902); «Наша новітня залізнична політика» (Харків, 1903); «Російський сільськогосподарський Банк» (Харків, 1902); «Наша банкова політика» (Харків, 1904); «Викупні платежі» (Харків, 1904); «Війна і наші фінанси» (Харків, 1905); «Аграрне питання» (Харків, 1906); «Державний незалежний центральний емісійний банк, проект» (Харків, 1906); «Сьогодення і майбутнє російських фінансів» (Харків, 1907); «Відродження Росії, економічні етюди і нові проекти» (Харків, 1910); «Російська зовнішня торгівля і наш торговий флот» (Санкт-Петербург, 1911); «До питання про приватне залізничне будівництво» (Санкт-Петербург, 1912); у Москві в 1913 році була видана його відома фундаментальна праця стосовно економічного росту російської держави за 300 років, включно період з 1613 по 1913 рік «Економічний ріст російської держави за 300 років» (М., 1913).

Наукові праці П.П. Мигуліна узагальнюють великий історичний досвід розвитку окремих секторів національної економіки. Ці праці видані головним чином під час його роботи у Харківському університеті, що свідчить про його непереоцінений внесок у розвиток економічної думки власної Батьківщини кін. ХІХ – поч. ХХ століття та підтримує провідні позиції Харківщини у справі розбудови ефективної системи господарювання в Україні. Дослідження сучасними науковцями наукової спадщини таких вчених, як П.П. Мигулін, дозволить підтримувати високий рівень професіоналізму сучасних харківських фахівців в області економіки.

(зі статті автора: доц., к.е.н. С.П. Кучін)